

Den 9. april 2025

Referat fra møde i arbejdsgruppen for arealudtag d. 3. april 2025

Sted: Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV), Odense.

Deltagere: Jan Pedersen (Varde Kommune), Susanne Mortensen (Limfjordsrådet), Jannik Seslef (Assens Kommune), Kjeld Lundager Jørgensen (Naturstyrelsen), Irene Wiborg (SEGES Innovation), Mikael Kirkhoff Samsøe (VKST), Kristine Elisabeth Mulbjerg og Sanne Lisby Eriksen (SGAV), Gunilla Ørbech (Kommunernes Landsforening), Karen Jensen (Danmarks Naturfredningsforening), Karen Post (Landbrug & Fødevarer) samt sekretariat Asger Petersen og Lea Bro Nielsen (SGAV).

Afbud: Mikael Strandbygaard (Landbrug & Fødevarer), Thyge Nygaard (Danmarks Naturfredningsforening) og Simon Rosendahl Bjorholm (SEGES Innovation).

Gæster: Anne Harborg Larsen og Emilie Stigkær Madsen (departementet for Ministeriet for Grøn Trepert).

Ad pkt. 1. Velkomst v. sekretariatet

Asger Petersen bød velkommen med præsentation af nyt medlem fra Danmarks Naturfredningsforening og overværende gæster fra departementet for Ministeriet for Grøn Trepert).

Arbejdsgruppen indskød følgende spørgsmål til sekretariatet og SGAV:

- Status på justering af arbejdsgruppens kommissorie, herunder hvorvidt skovrejsning vil skulle behandles i arbejdsgruppen. SGAV svarede, at revidering er i proces og eftersendes til arbejdsgruppens orientering snarest muligt.
- Status på implementering af CO₂-afgift på kulstofrige lavbundsjorder. SGAV svarede, at udarbejdelse af administrationsgrundlag for den kommende CO₂-afgift på kulstofrige lavbundsjorder er i proces hos SGAV. Det er ikke muligt at oplyse nærmere for nuværende grundet afventende politiske beslutninger i den sammenhæng.
- Opfølgning på spørgsmål vedr. betydning af anmeldt genopdykningsret for kompensation. SGAV svarede, at proces med at afklare spørgsmål med Naturstyrelsen er i gang og vil blive delt med arbejdsgruppen snarest muligt.

Ad pkt. 2. Status for arbejdsgruppen, herunder ny organisering vedrørende opfølgning og fremdrift for udtagningsindsatsen og grøn trepart v. sekretariatet

Asger Petersen opridsede den nye organisering, som arbejdsgruppen indgår i som følge af den politiske indgåelse af Aftale om Implementering af et Grønt Danmark af 18. november 2024 samt rammeaftalen indgået mellem KL og Ministeriet for Grøn Trepert af 13. december 2024:

-
- Den tidligere 'Taskforce for udtagning af kulstofrige lavbundsjorder og de kollektive virkemidler' er videreført via rammeaftale mellem KL og Ministeriet for Grøn Trepert af 13. december 2024 og blev i den forbindelse omdøbt til 'Arbejdsgruppe for arealudtag'.
- Arbejdsgruppen skal understøtte taskforce for arealudtag, som omfatter repræsentanter fra de 23 lokale grønne treparter, og håndterer barrierer med administrative løsninger, der visiteres fra taskforcen, eller identificeres af arbejdsgruppen selv.
- Med arbejdsgruppen videreføres taskforcens virke ift. at behandle barrierer på et teknisk/administrativt niveau, dog med et evt. bredere blik på arealomlægningsindsatserne, herunder skov i det omfang, det viser sig at være relevant.

SGAV oplyste, at der er et tæt samarbejde med departementet for Ministeriet for Grøn Trepert vedr. koordinering af barrierer, der behandles i regi af hhv. Taskforce- og Arbejdsgruppe for arealudtag, samt videreformidling af barrierer af principiel karakter til den Nationale styregruppe- samt Politisk forum for arealudtag.

Det meddeltes, at det er hensigten, at barrierer forventes at skulle fremgå af én samlet liste, der i konsolideret form offentliggøres af ministeriet. Denne vil rumme barrierer vedr. samtlige arealomlægningsindsatser/virkemidler samt forskellige niveauer af modtagere. (projektejere såvel som det politiske niveau eller relevante brancheorganisationer).

Medlemmer af arbejdsgruppen udtrykte i den forbindelse bekymring for, om detaljegraden ift. arbejdsgruppens nuværende liste reduceres, og om arbejdsgruppen går tabt ved at integrere lister i én. Der udtryktes et ønske om, at arbejdsgruppen vil kunne spille ind ift. detaljeniveauet i barrierebeskrivelser og status på løsningsforslag afhængig af modtageren af den konkrete barriere. Fremmødte fra departementet for Ministeriet for Grøn Trepert (MGTP-DEP) udtrykte forståelse for arbejdsgruppens bekymring og understregede, at departementet stiller sig åbent for forslag til, hvordan listen (eller flere lister) kan udarbejdes på en måde, der er mest brugbar for de involverede parter. I forlængelse heraf understregede SGAV, at den almindelige dialog mellem arbejdsgruppen og sekretariatet om barrierer samt behandling i fællesskab vil fortsætte uændret.

Følgende blev desuden meldt af medlemmer af arbejdsgruppen:

- Udtagningskonsulenter og kommunerepræsentanter konstaterede, at der grundet opskalering i de forskellige organisationer af hensyn til at løfte opgaver i regi af grøn trepart, er særligt behov for at løfte vidensniveau hos nye medarbejdere. KL og SEGES Innovation er i dialog herom fsva. kommunale projektjere/medarbejdere og udtagningskonsulenter.
- SEGES Innovation og DN anførte, at det vil være hensigtsmæssigt, at arbejdsgruppen behandler barrierer vedr. skov, da skov figurerer i MARS og også er et fokuspunkt i

arbejdet med omlægningsplanerne. SGAV svarede, at skov med landbrugsaftalen tidligere har udgjort en relativt lille andel af de kollektive virkemidler, men at virkeligheden dog er en anden med grøn trepart. Såfremt fokus ønskes udvidet til skov, bør skovfaglig bemanning i arbejdsgruppen og sekretariatsressourcer overvejes. MGTP-DEP bemærkede hertil, taskforce for arealudtag også behandler skov, og at indmeldingen fra de lokale trepartar vedr. skov indtil videre har været begrænset.

- Kommunerne efterspurgte forklaring på snitflade mellem arbejdsgruppe og taskforce, herunder formål med hvert forum og samspillet mellem de to. MGTP-DEP forklarede, at taskforce særligt er tænkt som et forum for vidensdeling på tværs af de kommunale repræsentanter fra de lokale grønne trepartar. Det er ikke nødvendigvis et forum for løsning af barrierer, men her kan erfaringer med barrierer på tværs af landet meldes ind til videre beskrivelse og viderevisitering. Det kommenteredes af kommunerne og udtagningskonsulenterne, at nye medarbejdere i både kommunerne og korpset af udtagningskonsulenter lige nu er et vilkår, der peger på et behov for at styrke vidensdeling. SEGES Innovation bemærkede, at de og KL er i dialog om igangsættelse af forum, der skal sikre relevant vidensdeling blandt nye projektmedarbejdere og konsulenter.
- Kommunerne efterspurgte status på sagsbehandling af nye VKP-tilsagn fra de seneste to ansøgningsrunder samt Permanent ekstensivering. SGAV svarede fsva. VKP, at sagsbehandling er i god gænge, men at processen har været præget af forsinkelse ift. den almindelige sagsbehandlingstid grundet den rekordhøje overansøgning i efteråret 2024 med afventende politisk aftale om allokering af flere EU-midler.

SGAV medgav, at de ekstraordinære forhold har givet anledning til forsinkelse og henviste til muligheden for at anvende strategisk jordopkøb i ventetiden i områder, man forventer bliver relevante for et kommende tilsagn.

KL og kommunerne udtrykte i forlængelse et ønske om øget kommunikation fra SGAV vedr. ekstraordinære omstændigheder og den evt. betydning for den almindelige sagsbehandlingstid. SGAV bemærkede, at styrelsen gerne hører fra arbejdsgruppen, når de konstaterer behov for kommunikation til deres respektive baglande.

- KL spurgte SGAV om prioriteringsstatus for ændringsanmodninger. SGAV svarede, at VKP-sager generelt prioriteres fsva. sagsbehandling og it-understøttelse med rimelig afgrænsning ift. ressourcer og understøttelse af en bredere opgaveportefølje og bemærkede desuden, at prioritering ikke er ensbetydende med ingen ventetid. Tilsagnsforhøjelser er dog en undtagelse, eftersom disse anmodninger kræver et særligt grundigt dokumentationsgrundlag og sagsbehandling.
- KL henviste til en sag, der har ligget i klagenævnet siden 2021 og foreslog at sende generel problemstilling herom til politisk orientering med ønske fra arbejdsgruppen om prioritering.

Nærmere linje om problemstilling afklares nærmere mellem sekretariatene for arbejdsgruppe og taskforce for arealudtag.

Ad pkt. 3. Afklaringer og drøftelse af notater vedr. aktuelle barrierer

Asger Petersen indledte dagsordenspunkt ved at melde, at der tidligere, ud fra en ressourcemæssig betragtning i SGAV, har været fokus på at følge op på barrierer af særligt ordningsteknisk karakter. Sidenhen er fokus udvidet til afklaring af retstilstande og regler uden for SGAVs ressort.

SGAV præsenterede slides med opsummering af konklusioner fra afklaringer vedr. barrierer om hhv. rydningspligt på udtagne arealer, skatteregler og betydning af BNBO for kompensation og offentlig adgang på udtagne arealer:

Rydningspligt:

- SGAV konstaterer, at undtagelse fra rydningspligten efter nuværende regler er mulig for lodsejere, der deltager i udtagningsprojekter. Eneste formelle begrænsning er beplantede arealer over 0,5 ha, som vil skulle anmeldes til kommunen (ingen formkrav).
- Det vurderes potentielt muligt at tilpasse kommende bekendtgørelser for VKP og KLA, så rydningspligten ophæves via tinglyst servitut.

Arbejdsgruppen kvitterede for SGAVs afklaring og anførte et behov for at få tryktestet betydning af at ophæve rydningspligt for fortsat mulighed for opfyldelse af CAP-forordningens § 4 vedr. aktivitetskrav (grundbetaling).

SGAV følger op på afklaringer inden notat offentliggøres og noterede arbejdsgruppens opfordring til at undersøge mulighed for at tilpasse kommende bekendtgørelser for VKP- og Klima-Lavbundordningerne, så man med servitutten ophæver rydningspligten (NB: justering vil kun gælde fremtidige projekter).

BNBO:

- Kommuner forpligtes med ny lov af 1. juli 2024 (opfølgning på akutplan for BNBO) til at udstede påbud om sprøjtestop i BNBO (hvis der ikke allerede er indgået frivillig aftale om sprøjtestop el.lign. med lodsejer).
- Erstatning for sprøjtestop mv. fastsættes i forhandling mellem lodsejer og vandværk og skal afspejle værditab. SGAV har hverken indflydelse herpå eller evt. klagesager (generelle regler vedr. BNBO er desuden Miljøministeriets ressort).
- Erstatning er skattefritaget ifm. ekspropriation, hvor ekspropriationsvilje afhænger af kommunalbestyrelsens beslutning.
- Frivillige aftaler kan også udløse skattefri erstatning, men afgørelse afhænger af Skattestyrelsens konkrete vurdering af enkelte lodsejeres skattemæssige forhold og afhænger bl.a. af kommunalbestyrelsens ekspropriationsvilje ift. det konkrete areal på tidspunktet for indgåelse af frivillig aftale.
- Kompensation ifm. et udtagningsprojekt kan være skattefritaget, hvis der er tale om ekspropriation eller indgåelse af frivillig aftale, der træder i stedet for ekspropriation (yderst sjældent).
- SGAV vurderer, at barriere ikke kan afhjælpes administrativt, men derimod udgør et vilkår i projekter, der omfatter lodsejere med BNBO.

Arbejdsgruppen kvitterede for SGAVs afklaring og anbefalede, at problemstillingen løftes til et principielt niveau, eftersom lange afklaringsprocesser hos Skattestyrelsen (grundet princip om konkrete/individuelle vurderinger) giver anledning til uhensigtsmæssige forsinkelser i BNBO-

omfattede udtagningsprojekter. SGAV bemærkede, at sagsfremstilling i så fald vil kræve nærmere afklaring vedr. omfang af barriere.

KL foreslog at samle input herom fra øvrige kommuner, og medlem fra Assens Kommune, Jannik Seslef, tilbød desuden at kortlægge omfang af barriere ved GIS-analyse af overlap mellem udtagningsprojekter/foreløbige omlægningsplaner og BNBO-udpegninger, evt. med brug af Assens Kommune som case.

SGAV offentliggør notat for at tydeliggøre retstilstand for barrieren.

Arbejdsgruppen foreslog desuden, at udarbejdelse af vejledning vedr. 'best-practice' for dialog med Skattestyrelsen kan overvejes.

Offentlig adgang på udtagne arealer:

- Ikke muligt at imødekomme arbejdsgruppens løsningsforslag om at regulere offentlig adgang til udtagne arealer via den tinglyste servitut (via driftsloven), fordi regler som udgangspunkt har ophæng i mark- og vejfredsloven og naturbeskyttelsesloven.
- Ikke umiddelbart handlerum ift. ændring af eksisterende nationale lovgivning, men det kan tydeliggøres for lodsejere, at offentlighed ikke har adgang til dyrkede arealer, brak- og stubmarker (og at offentligheden heller ikke får det øjeblikkeligt som følge af udtagning).
- Offentlig adgang til udtagne arealer afhænger bl.a. af, om arealet fremadrettet betegnet som hhv. dyrket eller udyrket, hvilket beror på kommunens vurdering (tilsynspligten).
- Der er mange nuancer i tolkning af adgangsregler uanset arealanvendelse (tidsaspekt, nærhed til f.eks. bebyggelse, naturskel og adfærd).

SGAV foreslog tydeliggørelse af eksisterende vejledningsmateriale (af Miljøministeriet) om offentlig adfærd til brug for dialog med lodsejere. Dertil offentliggør SGAV notat for at tydeliggøre retstilstand. Såfremt der vurderes at være behov for skærpet vejledning med udgangspunkt i udtagne arealer, vil SGAV skulle igangsætte yderligere afklaring af, hvornår udtagne arealer kan henføres som udyrkede arealer under Naturbeskyttelseslovens bestemmelser.

Ad pkt. 4. Drøftelse af revideret barrireliste

Det aftales at drøfte udkast til revideret barrireliste på opfølgende online møder i nære fremtid. Sekretariatet fastsætter datoer.

Opsamling, kommende møder og tak for denne gang

Sekretariatet takkede for dagens drøftelser. Foruden kommende online-møder med drøftelse af barrirelisten vil dato for et evt. ordinært møde inden sommerferien skulle fastsættes.